

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 136/2020
Luksemburgā, 2020. gada 10. novembrī

Spriedums lietā C-644/18
Komisija/Itālija

Itālija ir pārkāpusi Savienības tiesību normas par apkārtējā gaisa kvalitāti

Laikā no 2008. līdz 2017. gadam sistemātiski un ilgstoši tika pārkāpti PM₁₀ daļiņu koncentrācijai piemērojamie robežlielumi

Eiropas Komisija 2014. gadā sāka procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi attiecībā uz Itālijas Republiku, jo vairākās Itālijas teritoriālajās zonās sistemātiski un pastāvīgi bija pārsniegti Gaisa kvalitātes direktīvā¹ noteiktie PM₁₀ robežlielumi.

Komisija uzskatīja, ka, pirmkārt, Itālijas Republika attiecīgajās zonās kopš 2008. gada bija sistemātiski un pastāvīgi pārsniegusi PM₁₀ daļiņu koncentrācijai piemērojamās dienas un gada robežlielumus, kas noteikti Gaisa kvalitātes direktīvas 13. panta 1. punktā kopsakarā ar tās XI pielikumu. Otrkārt, Komisija pārmeta Itālijas Republikai, ka tā nav izpildījusi savu pienākumu, kas izriet no šīs pašas direktīvas 23. panta 1. punkta kopsakarā ar tās XV pielikumu, proti, veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka visās attiecīgajās zonās tiek ievēroti PM₁₀ robežlielumi.

Uzskatīdama, ka pirmstiesas procesā sniegtie Itālijas Republikas paskaidrojumi par šo tematu nebija pietiekami, Komisija 2018. gada 13. oktobrī cēla Tiesā prasību sakarā ar pienākumu neizpildi.

Tiesa, pēc Itālijas Republikas lūguma lietu izskatījusi virspalātas sastāvā, 2020. gada 10. novembrī pasludināja spriedumu, ar kuru šī prasība tika apmierināta.

Pirmām kārtām, attiecībā uz iebildumu, ar ko tiek apgalvots, ka sistemātiski un pastāvīgi ir pārkāpts Gaisa kvalitātes direktīvas 13. panta 1. punkts kopsakarā ar tās XI pielikumu, Tiesa, ņemot vērā Komisijas sniegtos datus par laikposmiem un zonām, uz kuriem attiecas šī tiesvedība, minēto iebildumu atzīst par pamatotu. Vispirms – Tiesa šajā ziņā atgādina, ka PM₁₀ robežlieluma pārsniegums pats par sevi ir pietiekams, lai varētu konstatēt, ka ir pārkāptas iepriekš minētās Gaisa kvalitātes direktīvas normas. Tomēr šajā lietā **Tiesa konstatē, ka attiecīgajās zonās laikā no 2008. līdz 2017. gadam (ieskaitot) PM₁₀ dienas un gada robežlielumi tika pārsniegti ļoti bieži**. Tiesa norāda – tas, ka aplūkojamie robežlielumi dažos minētā laikposma gados netika pārsniegti, neliedz šādā situācijā konstatēt, ka aplūkojamās normas tika pārkāptas sistemātiski un ilgstoši. Proti, saskaņā ar pašu Gaisa kvalitātes direktīvā ietvertu termina “robežlielums” definīciju tas tiek noteikts, lai novērstu, nepieļautu vai mazinātu piesārņojuma kaitīgo iedarbību uz cilvēka veselību un/vai uz vidi kopumā, tas ir jāsasniedz noteiktā termiņā un to pēc tam vairs nedrīkst pārsniegt. Turklāt Tiesa uzsver: ja tas ir konstatēts – kā šajā gadījumā – un ja trūkst pierādījumu par ārkārtas apstākļiem, no kuru sekām neesot iespējams izvairīties, neraugoties uz pienācīgu rūpību, tad nav nozīmīgi tas, vai šī pienākumu neizpilde izriet no tās dalībvalsts gribas, uz kuru šī pienākumu neizpilde ir attiecināma, no tās pieļautās neuzmanības vai arī no tehniskām vai strukturālām grūtībām, kas tai radušās. Šajā lietā Itālijas Republika šādus pierādījumus nav sniegusi, tādēļ tā veltīgi norāda uz gaisa piesārņojuma avotu daudzveidību kā pamatojumu tam, ka daži no tiem nav attiecināmi uz to, piemēram, tie, kurus ietekmēja Eiropas nozaru politika vai vairāku attiecīgo zonu topogrāfiskās un klimatiskās iezīmes. Visbeidzot – Tiesa norāda, ka nav nozīmīgs arī Itālijas Republikas norādītais apstāklis, ka Komisijas izvirzītie iebildumi attiecas uz

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV 2008, L 152, 1. lpp.)

zonām, kuras kopumā veido tikai nelielu daļu no valsts teritorijas. Tā šajā ziņā precizē, ka pat PM₁₀ robežlieluma pārsniegums vienā vienīgā zonā pats par sevi ir pietiekams, lai varētu konstatēt, ka ir pārkāptas iepriekš minētās Gaisa kvalitātes direktīvas normas.

Otrām kārtām, attiecībā uz iebildumu, ar ko tiek apgalvots, ka nav veikti atbilstīgi pasākumi, lai ierobežotu PM₁₀ robežlielumu pārsniegšanas laikposma ilgumu atbilstoši Gaisa kvalitātes direktīvas 23. panta 1. punkta prasībām – skatot to atsevišķi un kopsakarā ar tās XV pielikuma A iedaļu –, Tiesa arī to atzīst par pamatotu. Šajā ziņā tā atgādina, ka saskaņā ar šīm normām gadījumā, ja minētie robežlielumi pēc to sasniegšanas termiņa joprojām ir pārsniegti, attiecīgajai dalībvalstij ir pienākums izstrādāt gaisa kvalitātes uzlabošanas plānu, kas atbilst šīs direktīvas prasībām, it īpaši par to, ka jāparedz atbilstīgi pasākumi, ar kuriem iespējams nodrošināt, lai šo robežlielumu pārsniegšanas laikposms būtu pēc iespējas īsāks. Tiesa šajā kontekstā uzsver – lai gan šāds pārsniegums pats par sevi nav pietiekams, lai konstatētu, ka dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus, kas paredzēti šajās Gaisa kvalitātes direktīvas normās, un lai gan tai ir rīcības brīvība izvēlēties veicamos pasākumus, tomēr ar šiem pasākumiem katrā ziņā ir jāspēj nodrošināt, lai šāds robežlielumu pārsniegšanas laikposms būtu pēc iespējas īsāks.

Taču šajā lietā **Tiesa konstatē – tas, ka Itālijas Republika šādus nepieciešamos pasākumus nav veikusi laikus, ir acīmredzami.** Sava konstatējuma pamatojumā tā norāda uz lietas materiālos iekļauto informāciju, no kuras izriet, ka PM₁₀ dienas un gada robežlielumi joprojām tika pārsniegti sistemātiski un ilgstoši – attiecīgajās zonās vismaz astoņus gadus – neatkarīgi no Itālijas Republikā notiekošā procesa, ar ko paredzēts sasniegt šos robežlielumus, un lielākā daļa no Tiesai iesniegtajos gaisa kvalitātes uzlabošanas plānos paredzētajiem pasākumiem, it īpaši tiem, ar kuriem paredzēts izraisīt strukturālas pārmaiņas, konkrēti, attiecībā uz galvenajiem piesārņojuma faktoriem, tika ieplānoti tikai ļoti nesen, turklāt vairākos no šiem plāniem paredzētie termiņi ar gaisa kvalitāti saistīto mērķu sasniegšanai var ilgt vairākus gadus, proti, dažkārt pat divus gadu desmitus pēc minēto robežlielumu stāšanās spēkā. Tiesa norāda – šāda situācija pati par sevi liecina par to, ka Itālijas Republika nav veikusi atbilstīgus un iedarbīgus pasākumus, ar kuriem būtu iespējams nodrošināt, lai PM₁₀ robežlielumu pārsnieguma laikposms būtu pēc iespējas īsāks. Turklāt, lai gan Itālijas Republika uzskata, ka, ņemot vērā samērīguma principu, subsidiaritātes principu un principu par līdzsvaru starp plašas sabiedrības interesēm un privātajām interesēm, ir nepieciešams paredzēt ilgus termiņus, lai dažādajos gaisa kvalitātes uzlabošanas plānos paredzētie pasākumi varētu radīt iedarbību, Tiesa norāda, ka – gluži pretēji – šāda pieeja paredz ņemt vērā gan Gaisa kvalitātes direktīvā paredzētos atskaites laikpunktus, lai izpildītu tajā noteiktos pienākumus, gan to, cik svarīgi ir ar šo direktīvu sasniedzamie mērķi cilvēku veselības un dabas vides aizsardzības jomās. Kaut gan Tiesa atzīst, ka Gaisa kvalitātes direktīvas 23. panta 1. punktu nevar saprast tādējādi, ka, lai dalībvalsts veicamie pasākumi varētu tikt atzīti par atbilstīgiem, tiem būtu jāspēj nodrošināt šo robežlielumu tūlītēju ievērošanu, tomēr tā uzsver, ka Itālijas Republikas pieeja nozīmētu attiecīgā gadījumā atzīt šo lielumu sasniegšanas termiņa vispārīgu pagarināšanu *sine die* – lai gan tie ir noteikti tieši tāpēc, lai tiktu sasniegti šie mērķi.

ATGĀDINĀJUMS. Prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi var celt Komisija vai cita dalībvalsts – pret valsti, kas nav izpildījusi pienākumus, kuri izriet no Savienības tiesību aktiem. Ja Tiesa secina, ka ir pieļauta valsts pienākumu neizpilde, attiecīgajai dalībvalstij pēc iespējas ātri ir jāizpilda tās spriedums.

Ja Komisija uzskata, ka dalībvalsts nav izpildījusi šo spriedumu, tā var celt jaunu prasību, lūdzot noteikt naudiskus sodus. Ja Komisijai netiek paziņoti direktīvas transponēšanas pasākumi, Tiesa pēc Komisijas ieteikuma var uzlikt sankcijas jau pirmā sprieduma stadijā.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts tīmekļvietnē "CURIA" tā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami vietnē "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106.